

Pensjon En introduksjon

Høgskolen i Oslo og Akershus
Oslo 12. september 2017

Jorunn Solgaard

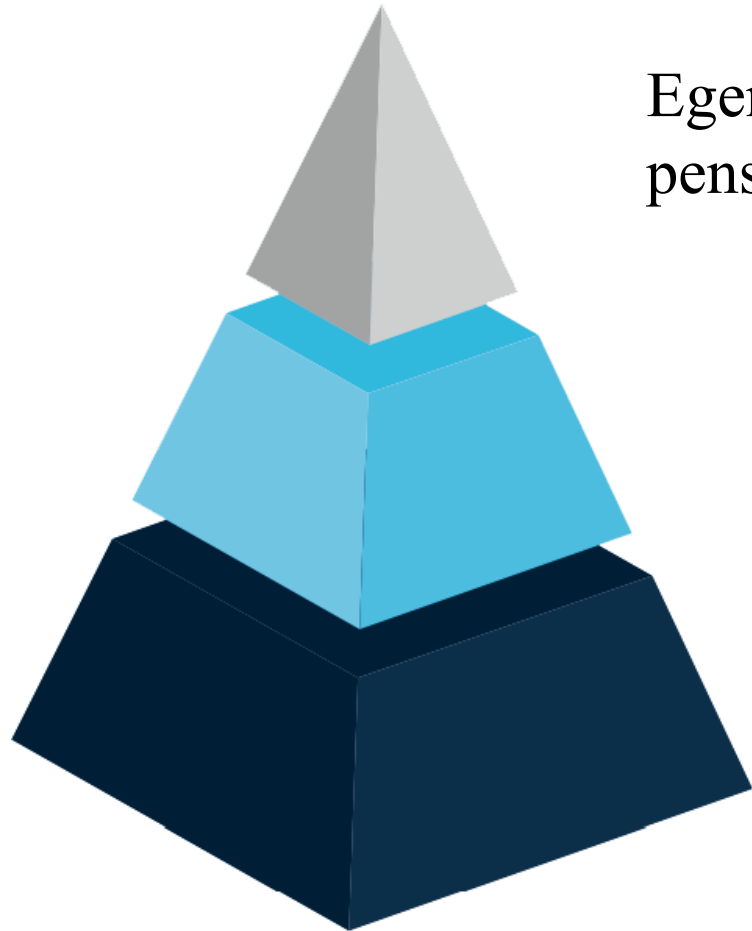
HJERNE
KRAFT
VERK

Pensjon – en definisjon

- Arbeidslivet.no:
Pensjon er en økonomisk ytelse for personer som er ute av arbeidsmarkedet. Enten fordi de har oversteget en fastsatt grense for arbeidsfør alder eller av helsemessige årsaker. Sistnevnte kalles i Norge uførepensjon.
- SPK:
Pensjon er pengane du skal leve av som pensjonist, ei form for lønn. Du kan sjølv påverke korleis pensjonen din vert, og bør byrje å tenkje på pensjonen din frå du er cirka 35 år.

Slik er pensjonen bygd opp

Egen sparing/
pensjonsforsikring

Tjenestepensjon fra
arbeidsgiver

Alderspensjon fra NAV

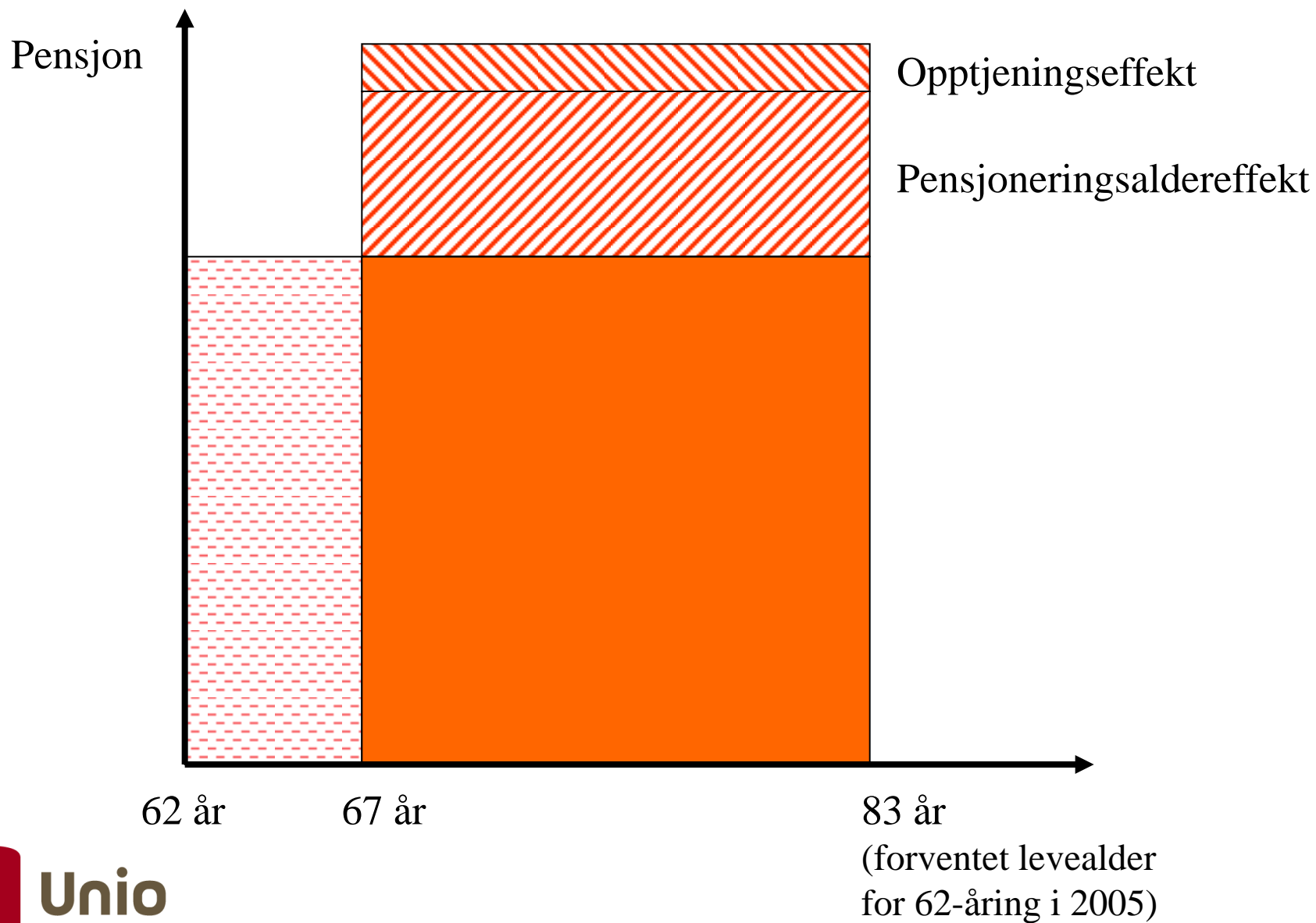
De viktigste endringene i ny alderspensjon

- Nye opptjeningsregler
- Levealdersjustering
- Fleksibelt uttak fra 62 år
- Nye regler for pensjonsregulering

Alderspensjon i folketrygden - hovedpunkter

- **Fleksibelt uttak**
 - Selv velge om du vil ta ut pensjon fra fylte 62 år og til senest 75 år.
- **Uttaksgrad**
 - Pensjonen kan tas ut med 20, 40, 50, 60, 80 eller 100%
 - Uttaksprosenten kan endres 1 gang i per år
 - Kan når som helst stoppe uttaket eller velge 100% uttak
- **Jobbe ved siden av alderspensjon**
 - Ingen avkortning i alderspensjonen uansett stillingsbrøk
 - Tjener opp alderspensjon ved fortsatt inntekt
- **Levealdersjustering**
 - Dette ivaretas ved forholdstall og delingstall

Effekt av å arbeide lenger

Ulike regler for opptjening av alderspensjon

- Født før 1954 – gamle opptjeningsregler, **besteårsregel**
- Født etter 1962 – nye opptjeningsregler – **alleårsregel**
- Født 1954 – 1962 – Gradvis innfasing av kombinasjon av nye opptjeningsregler

Levealdersjustering

- Forholdstall:

Aldersgruppen 1943 – 1953

- Pensjonen divideres med et forholdstall

Forholdstallet ble 1 for 1943-kullet som tok ut pensjon ved 67 år (2010)

Forholdstallet uttrykker hvor mye forventet gjenstående levetid i forhold til 1943-kullet

- Delingstall:

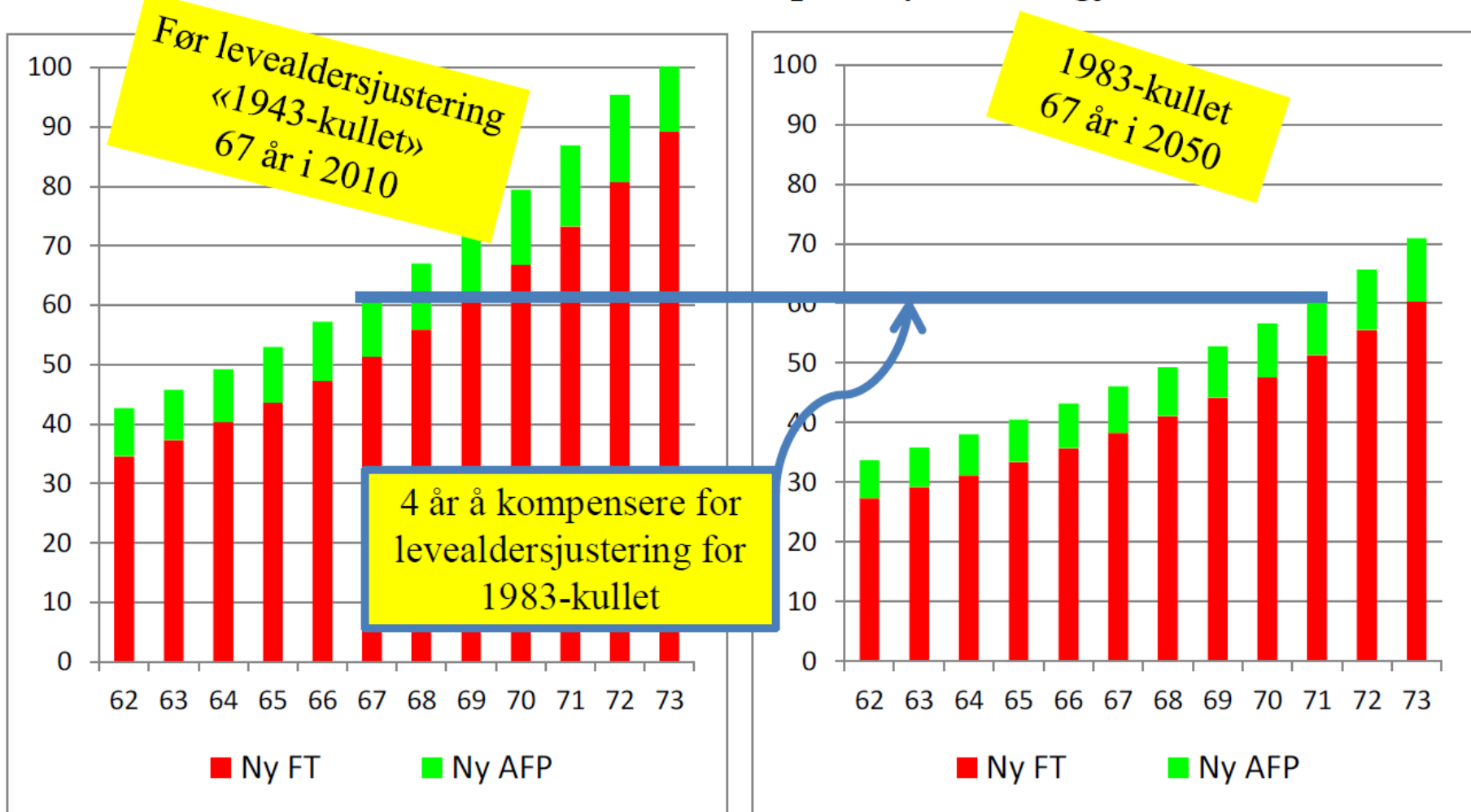
Aldersgruppen 1963 og senere

- Delingstallet uttrykker forventet gjenstående levealder for årskullet

- Kombinasjon for aldersgruppen 1954 – 1962.

Effekt av levealdersjustering

Ny folketrygd og ny AFP, uttak 62 til 73 år for «1943-» og 1983-kullene, inntekt 6G i 35 år ved 62 år, sluttlønn 5 pst høyere enn gjennomsnittslønn

ALLEÅRSREGELN

Årlig opptjening

18,1 % av all inntekt opp til 7,1 G (kr. 664 801)

Pensjonsbeholdning

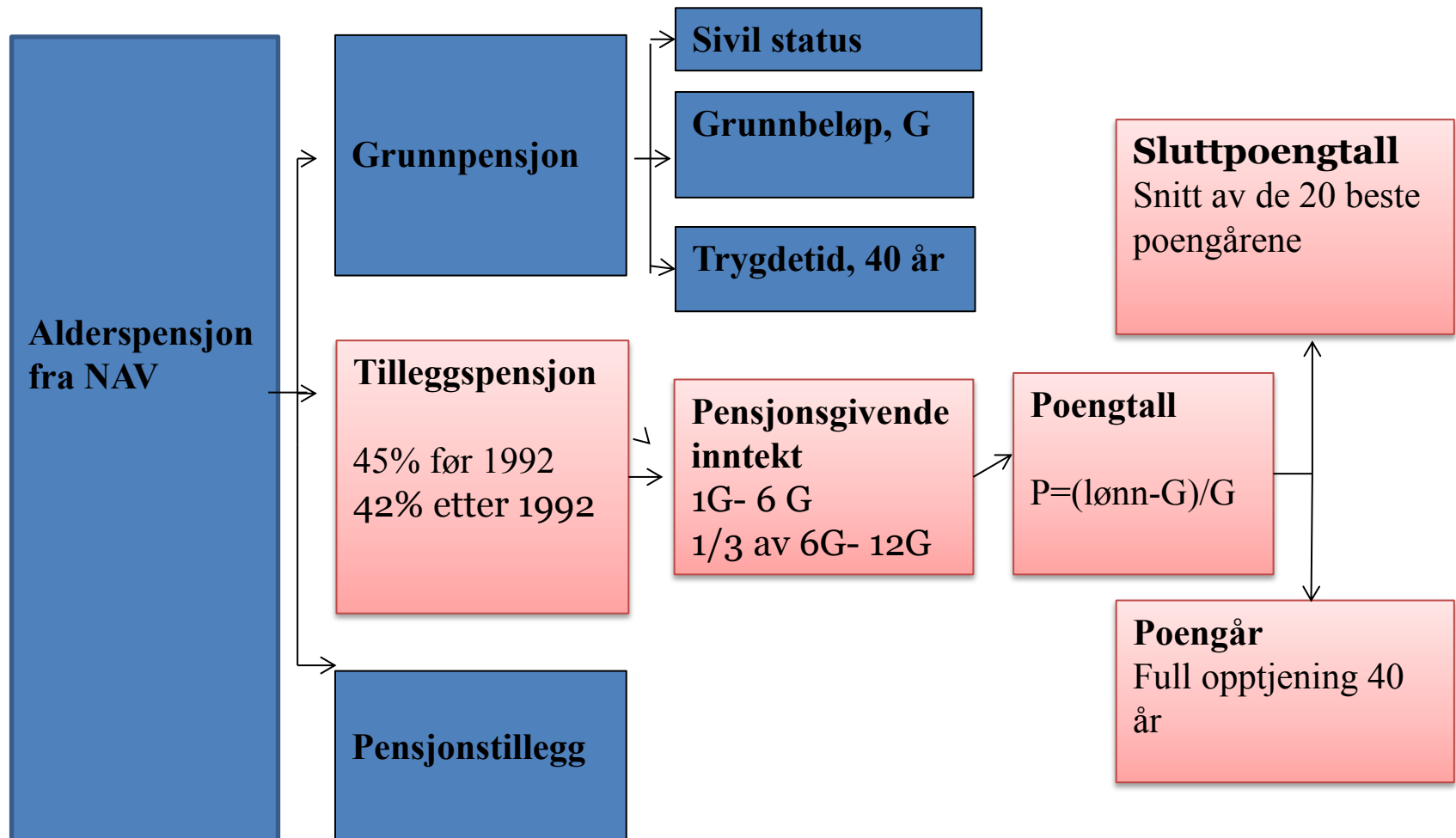
Årlig opptjening

+ regulering av forrige års opptjening bygger opp pensjonsbeholdningen

Utbetaling

Pensjonsbeholdningen deles på antatt gjenstående leveår. Delingstall brukes for beregningen.

BESTEÅRSREGELN

Tilpasning til nye pensjonsregler

- **Fleksibelt uttak** fra 62 år - 75 år
(tidligere fra 67 år – 70 år)
- **Levealdersjustering** uttrykkes ved forholdstall/delingstall
 - forventet levealder fra det tidspunkt du går av med pensjon
 - hvert årskull får sitt forholdstall/delingstall i forhold til pensjoneringstidspunkt
 - høyere pensjon ved senere pensjoneringstidspunkt
- **Pensjoner under utbetaling** skal reguleres 0.75 prosentpoeng lavere enn lønnsveksten (tidligere G regulering)

To ulike opptjeningsmodeller

Gammel

- Grunnpensjon
- Tilleggspensjon
20 beste år (besteårsregelen)
- Inntekt fra 1G og opp til 12 G
1/3 mellom 6G og 12G
- Forholdstall

Gjelder fullt ut for 1943-1953

Gjelder delvis for 1954 - 1962

Ny

- Inntektspensjon
- Alleårsopptjening
- Inntekt mellom 0 – 7,1G
18, 1% av inntekt
- Delingstall

Gjelder delvis for 1954-1962

Gjelder fullt ut for 1963 og yngre

Tjenestepensjon

- Obligatorisk
(tjenestepensjonsloven)
- Finansieres av arbeidsgiver og ev. arbeidstaker
- Kommer i tillegg til alderspensjon fra folketrygden/NAV

- Ytelsespensjon
- Foretakspensjon
- Innskuddspensjon
- Tjenestepensjonsforsikring
- Hybrid

Pensjon fra SPK inkluderer

- Alderspensjon
- AFP
- Uførepensjon
- Etterlattepensjon

Vilkår for medlemskap

Medlemskap er kollektivt.

- Rett og plikt til å være medlem ved tilsetting fra 20% stilling
- Medlem i folketrygden
- 2 prosent trekk i lønn
- Opptjener rettigheter fra første dag

Ytelsesbasert pensjonsordning

- Garantert pensjon på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget
 - samlet fra folketrygden og SPK (bruttordning)
 - forutsatt full opptjening og full stilling
 - garantien gjelder før levealdersjustering
- Levealdersjustering
 - opptjent pensjon skal fordeles på det antall år årskullet forventes å leve

Hva er full opptjening?

Alternativ 1

- medlem i 30 år
- Full stilling i alle årene (100%)
- Fratrer med pensjon fra stilling med medlemskap i SPK el tilsvarende

Alternativ 2

- Medlem i 40 år
- Jobbet i full stilling
- Fratrer med pensjon fra stilling som ikke har medlemskap i SPK

Oppsatt pensjon

- Tidligere medlemmer i SPK
- 3 års samlet opptjeningstid
- Full opptjening øker fra 30 til 40 år

- **Samordningsavtalen**

Tjenestetid fra stat, kommunal/fylkeskommunal stilling medregnes jfr. avtale om overføring av pensjonsrettigheter

Hva får du?

Født 1954-1962

Gammel og ny FT

Dagens AFP 62-65 år

Gammel OfTP samordnet
med FT dels med gamle,
dels med nye regler

Individuell garanti 66 pst av
sluttlønn t.o.m. 1958-kullet

Vern av rettigheter før 2011
uavklart for yngre årskull

Født 1963 og yngre

Ny FT

Ny OfAFP

Gammel OfTP samordnet
med FT dels med gamle,
dels med nye regler

Ny OfTP

Vern av rettigheter før
2011 uavklart

Avkorting hvis samlet
pensjon blir «for høy» (?)

Født 1983

Ny FT

Ny OfAFP

Ny OfTP

Bistand til medlemmene

- Selv til selvhjelp
- Kartlegge hva medlemmene ønsker
- Kartlegge ulike alternativer som finnes
- Finne problemstillingene som gjelder alternativene
- Utarbeide spørsmål som rettes til NAV og SPK
- Bistå medlemmene i å tolke svarene de mottar fra NAV og SPK

- **NB! Gir råd om hva medlemmene skal velge.**
 - Medlemmene skal selv velge ut fra opplyste alternativer og egne preferanser

Status offentlig tjenestepensjon

- Rapport fra ASD i desember 2015 om ny offentlig tjenestepensjon
- Forhandlingene mellom ASD og hovedorg. stoppet i april
- Hovedtariffoppgjøret i staten 2016, brudd
- Nytt møte med ASD 3. mai, nytt stopp
- Evaluering av ny privat AFP
- Samtalen med partene har pågått i 2017
- Og vi venter
- • •

Hva skjer nå?

Forslag i ASDs rapport (des 2015)

- Påslagsordning: Ny FT + Ny AFP + Ny TP
- Alle år gir opptjening, nøytralitet
- Kjønn- og aldersnøytrale premier
- Opptjente rettigheter reguleres med lønnsvekst
- Livsvarig
- Ny AFP som privat AFP «pluss noe mer»
- Beholdningsmodell for Ny AFP og ny TP
- Flere på gammel ordning (1963-kullet 62 år i 2025)
- Ny TP: Flat sats pluss komp for inntekt > 7,1G

Drøftes i ASDs rapport (des 2015)

- Uklarhet om regulering av oppsatte rettigheter
- Uklarhet om 18,1 pst kompensasjon for lønn > 7,1G
- «Forsikret AFP» for de som ikke får full AFP
- «Seniortillegg» for de som går tidlig
- «Delt beregning» for å sikre grunnlovsvern av opptjente rettigheter før 2011
- Sluttlønn vs gjennomsnittslønn, «3-6 pst»
- Nøytralitetsstopp 70 år, «hindre for høye nivåer»
- Økt fleks gammel ordning

ASD «utreder» videre

- Nye samordningsregler
- Fleksibelt uttak av bruttopensjon før 67 år fra 63-kullet
- Alderspensjon til uføre
- Særaldersgrense tilpasset ny folketrygd
- Medlemskap og minstegrense for rett til oppsatt pensjon
- Forsikret AFP og organisering og finansiering av AFP

ASD «utredet» videre

- Seniortillegg
- Innfasing av nye ordninger
- Alternative modeller for å ivareta rettigheter opptjent før 2011
- Verken omtalt i ASD-rapporten eller videre utredning:
 - Regulering av oppsatte rettigheter
 - Kompensasjon for lønn > 7,1G
 - Sluttlønnkompensasjon
 - Seniortillegg (avvist)

Viktige hensyn og krav til ny OfTP

- **God livsvarig OfTP, kjønns- og aldersnøytral, regulert (ikke børs)**
- **Samhold på arbeidstakersiden (LO, Unio, YS, Akademikerne)**
- **Forsikret AFP, tette hullene i «privat sektor»: oppsatte rettigheter, lav opptjening, uførepensjon, særaldersgrenser mv, Vesentlig forbedring sammenliknet med 2009**

Viktige hensyn og krav til ny OfTP

- **Grunnlovsværn**, bruttorettigheter opptjent før 2011 skal ikke levealdersjusteres. Ses sammen med overgangsreglene.
- **Seniortillegg**, for de som går tidlig, ta hensyn til forskjeller i yrkesmønstre (Ref RMM 2008-oppgjøret) og kvinners kortere opptjeningstid/deltid.
- **Sluttlønn**, ASD «erkjenner» 3-6% effekt, må kompenseres ved overgang til alleårsmodell
- **Særaldersgrensene** må videreføres, men tilpasses ny folketrygd